

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kosteikon hoitosopimus 2023

Heli Ronkainen

23.3.2023

Jatkuvat sopimukset

- **Vuosina 2019–2022 alkaneet sopimukset**
- Jos tuenhakijalla on vuosina 2019–2022 tehty viisivuotinen sopimus kosteikon hoidosta, jonka sopimuskausi jatkuu 30.4.2023 jälkeen, hän:
  - voi luopua sopimuksesta ilman takaisinperintää
  - voi luopua sopimuksesta ilman takaisinperintää ja hakea kokonaan uutta sopimusta
  - pitää vanhan sopimuksen voimassa ja jatkaa sopimuksen toimenpiteiden noudattamista alkuperäisen sopimuskauden loppuun saakka uuden kauden mukaisilla ehdoilla:
- Tuenhakijan on ilmoitettava sopimuksesta luopumisesta 30.4.2023 mennessä maatalan sijaintikunnan ELY-keskukseen:
  - Jos tuenhakija luopuu aiemmasta sopimuksesta, hänen on noudatettava sopimuksen ehtoja 30.4.2023 asti

Kosteikkojen tavoitteet:

- Kosteikon hoitosopimuksen tavoitteena on edistää vesiensuojelua, luonnon monimuotoisuutta tai kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä
- Sopimuksen tekemisen ja muuttamisen pitää olla tarkoituksenmukaista CAP - strategiasuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden sekä luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja ympäristön tilan kannalta.

Kosteikko hyväksyttävät alueet:

- on perustettu ei-tuotannollisella investoinnilla kuluvalle tai tulevalle ohjelmakaudella.
- on ollut ohjelmakauden 2007-2013 mukaisessa erityistukisopimuksessa monivaikutteisen kosteikon hoidosta, ja kosteikkoa on hoidettu ehtojen mukaisesti.
- on pieni kosteikko tai tulvapelto, jolla on ollut voimassa ohjelmakauden 2007-2013 mukainen erityistukisopimus luonnon monimuotoisuuden ja maiseman edistämisestä.
- on ollut päättyneen ohjelmakauden mukaisessa kosteikon hoitosopimuksessa.
- on perustettu muulla rahoituksella, mutta täyttää tulevan kauden ei-tuotannollisen investoinnin mukaiset ehdot.

Yleiset edellytykset

- sopimuskausi: 1.5-30.4
- 5 vuotinen sopimus
- ei edellytä ympäristösitoumukseen sitoutumista
- tuki 500 €/ha/v
- maksua on haettava vuosittain, jotta sopimus pysyy voimassa (pl. ylivoimaisen esteen tilanteet)
- minimi sopimusala vähintään 0,30 hehtaaria.
- pienin yksittäinen peruslohko vähintään 0,05 hehtaaria.
- alueen on oltava ympäristösopimuksen tekijän hallinnassa koko sopimuskauden.
  - vuokrasopimus on voimassa koko sopimuskauden
  - tarvittaessa varauduttava todistamaan myös omistamiensa lohkojen hallinta
- tuenhakija sitoutuu toteuttamaan lohko kohtaisia toimenpiteitä pellon ulkopuolisella alueella
- kosteikkojen hoito ympäristösopimuksen kattama alue ei ole maatalousmaata
  - lohkolta poistetaan korvauskelpoisuus hakuvuonna, jos perustetaan pellolle

Tuenhakija

- Voit tehdä sopimuksen ja saada kosteikkojen hoitoon tukea, jos sinulla on vähintään 0,3 hehtaaria sopimukseen kelpaavaa pinta-alaa ja
  - olet vähintään 18-vuotias sekä
  - olet viljelijä tai
  - edustat rekisteröityä yhdistystä tai
  - vesioikeudellista yhteisöä
  - myös sellainen tuenhakija, joka ei kuulu ed. mainittuihin ryhmiin ja jolla on ollut kuluvan kauden sopimus, voi hakea myös uuden kauden mukaista sopimusta.

Sopimuksen hakeminen

- Sähköinen haku Vipu-palvelussa: sekä sopimus ja vuosittainen maksu
- Ilmoitetaan kaikki sopimukseen haettavat peruslohkot, kasvikoodi muu ala
- Hakemukseen liitteeksi:
  - hoitosuunnitelma
  - vuokra-lohkoille jäljennös vuokrasopimuksesta
  - jos tuenhakijana yhdistys, toimitettava jäljennös kokouspöytäkirjasta, jossa päätetty sopimuksen hakemisesta

Hoitosuunnitelma

- Sopimushakemuksen liitteenä sopimusalueen hoitosuunnitelma:
  - jossa on yksilöitävä alueella tehtävät vuosittaiset hoitotoimenpiteet peruslohkoittain sekä toimenpiteiden aikataulu

-> Sopimus perustuu ELY-keskuksen hyväksymään hoitosuunnitelmaan, jota tuenhakija sitoutuu toteuttamaan koko sopimuskauden ajan.

- Hoitosuunnitelman teettämiseen voi hakea Neuvo2030-rahoitusta

Hoitosuunnitelma

- Hoitosuunnitelmassa on kuvattava:
  - hoidon yleiskuvaus ja tavoitteet, joiden perusteella voidaan arvioida alueen luonto- ja maisema-arvoja tai merkitystä maatalouden vesiensuojelussa.
  - kosteikon hoidon päätavoite ja selostus, miten suunnitellut toimenpiteet edistävät koko sopimuksen tavoitteiden saavuttamista.
  - peruslohkokohtaisesti toteutettavat perustamis-, hoito- ja muut toimenpiteet ja niiden toteutusaikataulu vuosittain.
  - selvitys kaksinkertaisesta rahoituksesta eli selvitys toimenpiteistä, joiden toteuttamisesta maksetaan jo muuta Euroopan Unionin tai kansallisen tukijärjestelmän tukea.
  - sopimuksen vähimmäisvaatimusten mukaiset hoidon vaatimukset ja rajoitukset, jos lohko sijaitsee Natura 2000- tai suojelualueella
  - tarvittaessa selvitys siitä, millaisilla ennakoivilla toimilla sopimukseen haetuilla peruslohkoilla mahdollisesti olevaa suurepetouhkaa pyritään vähentämään, jos joidenkin sopimukseen haettujen lohkojen hoitomuotona on laidunnus.
  - hoitosuunnitelmaksi voidaan hyväksyä myös Metsähallituksen tai ELY-keskuksen toimenpide- tai työkohdesuunnitelma.

Hoitotoimen- piteet

- Hoitosuunnitelmaan kirjatulla hoitotoimenpiteillä:
  - säilytetään tai edistetään sopimusalueen tavanomaista arvokkaampia luonto- tai maisema-arvoja
  - toimenpiteiden on perustuttava paikallisen luonnon edellytyksiin
- Sopimusalueella toteutettavista hoitotoimenpiteistä:
  - on pidettävä hoitopäiväkirjaa sitä mukaa kuin toimenpiteitä toteutetaan tai tiedot on merkittävä peruslohkokohtaisiin muistiinpanoihin.
- Hoitotoimenpiteet on aloitettava jokaisella ympäristösopimukseen sisältyvällä peruslohkolla:
  - ensimmäisenä sopimusvuotena ellei hyväksytty suunnitelma muuta edellytä.
- Sopimuksen kohteena olevan alan hoidon on:
  - edistettävä maatalouden aiheuttaman vesistökuormituksen vähentämistä,
  - hillittävä ilmastonmuutosta kosteikoksi muutetulla turvepellolla tai
  - parannettava luonnoltaan yksipuolisen maatalousalueen elinympäristöjen monimuotoisuutta tai
  - edistettävä riista-, kala- tai raputaloutta.
- Hoitotoimenpiteitä miettiessä ota huomioon:
  - ettei alue pääse pusikoitumaan/kasvamaan umpeen – onko hoitotoimet riittävät?
  - pystyisikö vedenpintaa säätämään/laskemaan jonakin vuonna ja niittää/kerätä kasvustoa/poistaa kerääntynyt liete sinä vuonna tehokkaammin pois? Rakenteiden kunnon tarkistaminen/korjaaminen myös silloin ehkä helpompaa
  - tarviiko tehdä vieraslajien poisto / pienpetojen pyynti / linnunpöntöt / fosforin poisto saostamalla?

Hoitotoimen- piteet

- Sopimusaluetta saa laiduntaa, jos se ei haittaa luonnon monimuotoisuutta tai vesiensuojelua:
  - jos aluetta laidunnetaan, maanpinta on pidettävä kasvipeitteisenä.
- Kosteikon hoitotoimenpiteisiin voi sisältyä vieraslajien tehostettua torjuntaa
- Sopimusalueella ei saa käyttää kasvinsuojeluaineita.
- Hoitotoimenpiteet ei saa aiheuttaa haittaa uhanalaisille lajeille tai luontotyypeille, viljeltävien alueiden kuivatustilanteen heikkenemistä tai muuta vastaavaa haittaa toimenpidealueen ulkopuolella.
- Hoitosuunnitelmaan on kirjattava erikseen hoitotoimenpiteet, joita toteutetaan, jos
  - alue sijaitsee Natura-alueella
  - alueella on uhanalaisen kasvi- tai eläinlajin esiintymispaikka
  - alueella on tiukasti suojellun eläinlajin esiintymispaikka
  - alueella on erityisiä lajeja tai luontotyyppejä

Maatalouden
vesiensuojelua ja
luonnon
monimuotoisuutta
edistävien
kosteikkojen
hoitotoimenpiteet

- Maatalouden vesiensuojelua edistävän kosteikkojen toiminta hidastaa veden kulkua ja edistää ravinteiden pidättymistä.
- Maatalousluonnon monimuotoisuutta edistävän kosteikon toiminta suosii monipuolista kosteikkojen eliölajistoa ja voi edistää uhanalaista lajistoa tai on hyödyksi läheiselle Natura 2000 -alueelle tai muulle suojelualueelle.
- Näiden kosteikkojen vuotuisia hoitotoimenpiteitä voivat olla esimerkiksi:
  - lietteen poisto
  - kemiallisten saostusaineiden poisto ja lisäys
  - pohjapatojen muodostaminen
  - patojen ja uoman hoitotoimet
  - vedenpinnan sääntely sekä
  - kosteikon tai uoman reuna-alueiden kasvillisuuden niitto, kasvijätteen poiskorjuu ja muut vastaavat toimenpiteet. Niittojäte voidaan käyttää hyödyksi.

Kasvihuonekaasupäästöjä ehkäisevien kosteikkojen hoitotoimenpiteet

- Luonnonmukaistettujen uomien ja kaksitasouomien hoitotoimenpiteet ovat:
  - pohjapatojen kunnosta huolehtiminen,
  - eroosiosuojausten ja muiden veden virtaamaa hidastavien rakenteiden kunnossapito,
  - uoman ja tulva-alueiden vedenjohtokyvyn toimivuudesta huolehtiminen
  - uoman reuna-alueiden kasvillisuuden hoito
  - tulvatasanteiden avoimuuden ylläpito
- Tulva-alueiden hoitotoimenpiteitä ovat:
  - kasvillisuuden poisto
  - alueelle laskeutuneen maa-aineksen poisto
  - mahdollisten reuna-alueiden hoito reuna-alueiden kasvillisuuden niitto, kasvijätteen poiskorjuu ja muut vastaavat toimenpiteet.

Kasvihuonekaasupäästöjä ehkäisevien kosteikkojen hoitotoimenpiteet

- Turvepeltojen ennallistamisen hoitotoimenpiteitä ovat:
  - vedenpinnan korkeuden tarkkailu,
  - patorakenteista huolehtiminen ja sen pitäminen riittävällä korkeudella turpeen hajoamisen aiheuttamien kasvihuonekaasupäästöjen ehkäisemiseksi,
  - sekä mahdollisten reuna-alueiden hoito reuna-alueiden kasvillisuuden niitto, kasvijätteen poiskorjuu ja muut vastaavat toimenpiteet.
- Turvepeltoa koskevassa kosteikkojen hoitokohteen vesitaloutta on muutettu siten, että pohjaveden pinta nousee pysyvästi tasolle, joka tehokkaasti ehkäisee turpeen hajoamista.

Maastokatselmointi:

- Maastokatselmointi on osa sopimushakemuskäsittelyä -> ELY-keskuksen sopimuskäsittelijä tekee hallinnollisen tarkastuskäynnin eli maastokatselmoinnin.
- Sopimukseen haettujen lohkojen pinta-alat mitataan ja tehdään tukikelpoisuusarviointi
- Tarkastelun perusteella sopimuksen peruslohkojen aloja voidaan muuttaa. Jos tarkastuksessa havaitaan sopimukseen kelpaamatonta alaa, ELY-keskuksen käsittelijä piirtää alan oikeaksi ja sopimuksessa tukikelvottomalle alalle mahdollisesti maksetut edellisen vuoden tuet peritään takaisin.
- Tarkastuksessa voidaan poistaa peruslohkoja tai pienentää tai suurentaa niiden alaa.
- Tarkastusvuonna maksetaan sopimuslohkolle korvausta tarkastuksessa hyväksytyin alan mukaisesti ja hyväksytty ala näkyy seuraavan vuoden tukihakemuksella Vipu-palvelussa.
- Jos peruslohkon ala kasvaa tarkastuksessa, isommalle alalle maksetaan korvausta seuraavasta vuodesta alkaen.
- Tarkastuksesta lähetetään tuenhakijalle tarkastuksen tulos

Maastokatselmointi

- Tuenhakijalle ilmoitetaan enintään 14 vuorokautta ennen tarkastuksen suorittamista.
- Kaikkiin haettuihin ympäristösopimuksiin ja niiden lohkoihin
  - Lukuun ottamatta alat, joita ei voi hyväksyä sopimukseen hakemusasiakirjojen ja ilmakuvien perusteella.
- Koskee myöhemminä vuosina myös lisäaloja
- Tarkastuskäynti tehdään viimeistään ennen toisen sopimusvuoden ensimmäistä maksua.

Sopimuksen siirtäminen

- Sopimus voidaan siirtää:
  - siirtämällä koko sopimus, esim. koko tilan hallinnan siirron vuoksi
  - jakamalla sopimus, jolloin osa sopimuslohkoista siirtyy toiselle henkilölle
- Jos koko maatila siirretään toiselle henkilölle sopimuksen voimassaolon aikana, sopimuksen vastaanottaja voi jatkaa sopimustaan jäljellä olevan voimassaoloajan, jos hän täyttää sopimuksen ehdot.
- Sopimuksen siirtämistä on haettava 15 työpäivän kuluessa omistustai hallintaoikeuden siirtymisestä toimittamalla lomake 160 ELY-keskukseen.

Sopimusalan muuttaminen/vähentä minen

- Sopimukseen sisältyvää alaa voidaan muuttaa sopimuskauden aikana:
  - valvonnan,
  - hallinnollisen tarkastuskäynnin,
  - peltolohkorekisterin ajantasaistuksen tai
  - korvauksen saajan hakemuksen perusteella.

Sopimuksen pinta-ala voi vähentyä ilman takaisinperintää, jos

- sopimusalan hallinta siirretään toiselle tuenhakijalle ja jos sopimukseen sisältyvä ala ei poistamisen jälkeen laske alle 0,30 hehtaarin vähimmäisalan
- sopimusehtojen mukaista hoitoa ei enää jatketa, mutta ala jää kuitenkin tuenhakijan hallintaan
- on kyse ylivoimaisen esteen tai poikkeuksellisen olosuhteen tilanteesta.

Sopimusalan lisääminen:

Sopimukseen voi lisätä vuosittain sopimukseen soveltuvaa alaa, jos valtion talousarvion määrärahatilanne sen sallii

Ruokavirasto ilmoittaa vuosittain peltotukien haun yhteydessä, jos lisäalojen hakeminen on mahdollista.

Alan lisäämisen on oltava sopimuksen toteuttamisen kannalta tarkoituksenmukaista.

Lisäala tarkastetaan hallinnollisella tarkastuskäynnillä.

Alan lisäämistä voi hakea Vipu-palvelussa

Sopimustoimenpiteiden muuttaminen:

Sopimuksen mukaisia toimenpiteitä voidaan tarvittaessa tarkentaa sopimuksen voimassaoloaikana, jotta sopimukselle asetetut tavoitteet eivät vaarantuisi.

- sopimuksen toimenpiteiden muuttamista voi hakea ELY-keskuksesta seuraavan peltotukien haun päättymiseen mennessä.
- Jos hoitosuunnitelmaan kirjattu laiduntaminen ei ole mahdollista luonnonolosuhteiden, ylivoimaisen esteen tai sopimusalueen luontoarvoille aiheutuvan haitan vuoksi:
  - tuenhakijan on haettava hoitotoimenpiteen vaihtamista erikseen kirjallisesti ELY-keskuksesta.

Sopimuksesta luopuminen

- Ympäristösopimuksesta voi luopua ilman takaisinperintää, jos:
  - ympäristösopimukseen kuuluva ala vähenee sopimuksen siirtämisen johdosta alle vähimmäismäärän
  - luopumisen syynä on ylivoimainen este tai poikkeuksellinen olosuhde. Tuenhakijan on esitettävä ylivoimaisesta esteestä riittävät todisteet kirjallisesti.
  - Sopimuksesta luopumista koskeva ilmoitus, on tehtävä kirjallisesti ELY-keskukseen ennen luopumista ja ylivoimaisen esteen ollessa kyseessä viipymättä ja viimeistään 15 työpäivän kuluessa siitä, kun tuenhakijan tai hänen oikeudenomistajansa on mahdollista tehdä tässä tarkoitettu ilmoitus.
- Tapaukset, joissa vuosittainen maksu on jäänyt hakematta, katsotaan sopimuksesta luopumiseksi, mutta näistä aiheutuu takaisinperintä.
- Uutta ympäristösopimusta ei tehdä, jos korvauksen saaja on kesken sopimuskauden luopunut vastaavasta sopimuksesta eikä luopumisesta ole kulunut kahta vuotta.
- Uutta ympäristösopimusta ei voi tehdä, jos valvonnassa on todettu, että korvauksen saaja on jättänyt olennaisesti noudattamatta vastaavaan sopimukseen perustuvia korvauksen ehtoja korvauksen hakemista edeltävän kahden sopimusvuoden aikana.

Yhteystiedot Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

- Ei-tuotannolliset investoinnit, kosteikon hoitosopimus
  - Heli Ronkainen puh. 0295 038 125
- Maatalousluonnon ja maiseman hoito
  - Riikka Jarkko puh. 0295 038 096 ja
  - Niina Karen puh. 0295 017 222
- Alkuperäisrotueläinten kasvattamissopimus
  - Pirjo Myllylä puh. 0295 038 139
- Yhteissähköpostit:
- ymparistosopimus.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi
- alkuperaisrotusopimus.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Yhteystiedot Pohjanmaan ELY-keskus

- Ei-tuotannolliset investoinnit, kosteikon hoitosopimus
- Maatalousluonnon ja maiseman hoit
- Alkuperäisrotueläinten kasvattamissopimus
  - Lars Björkgård puh. 0295 028 540 ja
  - Heidi Häggblom puh. 0295 016 417

